

SKULPTOR ART ALLMÄGI

HIRMUD JA UNENÄOD

Kadri Karro portreteerib ülekaalukalt Köler Prize'i publikupreemia võitnud Art Allmägi.

Kui ma oleks Tartusse jäänud, oleksin ennast surnuks joonud," ütleb skulptor **Art Allmägi** sigaretti süüdates. „Tallinna eluga ei sobi joomine kokku.“ Istume Vabaduse väljaku ääres tänavakohvikus ja joomeme mulliga vett. Päike kütab. Meenub, kuidas ka Arti ametikaaslane ja hea sõber **Jass Kaselaan** mulle paari aasta eest ütles, et astus Tartu Kõrgemasse Kunstikooli selleks, et kivi raiuda ja viina juua.

Igatahes ei tulnud kiviraiduri peres sündinud Art meie kohtumisele mitte kõrtsist, vaid töölt Eesti Kunstiakadeemia Raja tänava installatsiooni- ja skulptuuriosakonnast, kus ta on nüüdseks kaks kuud pidanud töökodade juhataja ametit. „Sisuliselt tähendab see seda, et kõik, mis puudutab materjale, nende kasutamist, tööriistu ja muid teadmisi, mis sinna juurde käivad – kõiges selles pean tudengeid toetama.“

RAJA TÄNAVAL ASUB ARTI ATELJEE, nagu ka Kaselaanel. Sõpru seob lisaks skulptuuri- ja installatsioonikunstile ka nüüdiskunsti auhind Köler Prize – 2014. aastal võitis Jass Kaselaan Köler Prize'i peapreemia, pisut vähem kui kahe nädala eest noppis Art tänavusel viie kunstniku mõõduvõtmisel publikupreemia. Sel korral kukkus Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumis hääletuskasti 864 sedelit, neist 21 olid kehtetud, 309 peale oli aga kirjutatud Arti nimi. Seda on kaks korda rohkem kui teiseks jäänud kunstnikul.

„Ma tegelikult oskasin seda võitu oodata. Selleks ajaks, kui auhind välja kuulutati, olin ma juba üle kuu aja eri allikatest tagasisidet saanud. Teadsin, et rahvas võib mu poolt hääletada,“ räägib Art.

Skulptorile töid publiku poolehoidu kaks valget ruumi – üks vaatega Pika tä-

UNES VÕI ILMSI: Vaated Art Allmägi installatsioonile „Nägin täna öösel unes...“. Voodis lamavalt noormehelt tirisid agarad näitusekülastajad pidevalt teki ära, et näha, mis seal teki all siis on. „Õmblesin teki lina külge kinni, et inimesed ei saaks seda maha tõmmata, aga õmblus rebiti ikka mõlemalt poolt lahti,“ räägib kunstnik.

nava ääres asuvast Draakoni galeriist Vene Suursaatkonna läbipaistmatutele peegelakendele, teine vastupidi. Esimeses liivakotid, hiigelantenn, valvuriputkad ja valvekaamerad – penoplastiga kaetud tasane rünnakuootus vaenlase kantsi vastas. Teises toas EKKMi teisel korrusel ikoon seinal, lühter laes, vaade saatkonnast teisel pool tänavat asuvale galeriile.

Ruumiinstallatsiooni „Cold War / Холодная война“ („Külm sõda“) näitas Art esimest korda 2014. aastal Draakoni galeriis toimunud isikunäitusel, teine osa „Холодная война / Cold War“ valmis spetsiaalselt Köler Prize'i näituseks. Art muide töötab kaheksa päeva kuus Eesti kaitseväes valvurina.

„Olukord oli selline, et algas Ukraina kriis,“ meenutab Art „Külma sõja“ sündi. „Ja juhtus nii, et mul oli kaks muret. Esimene oli see, et ma pean Draakoni galeriis näituse tegema. Teine mure oli seotud Ukraina kriisiga, eks sellised asjad ikka mõjuvad. Magasin öösel ja ärkasin selle peale üles, et nägin unes, et olen Draakoni galerii näitusel. Oma tulevasele näitusel. Ja selles unenäos oligi selline visuaal – kaitserajatised –, nagu hiljem võis näitusesaalis näha. Olin unesegane ja siis ühel hetkel peas plahvatas, et üle tee on ju Vene saatkond ja see näitus sobib sel ajahetkel ideaalselt sinna, klapib nii ajas kui ruumis. Ja oligi kõik. Nii et jah – „Külm sõda“ on sisuliselt minu unenägu.“

UNENÄGUDEL JA HIRMUDEL ON Arti loominguks ennegi asja olnud. Installatsioonis „Kiri Kolmele Kunstnikule“ (2009/2012) oli noor skulptor hädas näitusega, milleks tal ühtki ideed polnud; EKA magistriritöös „Nägin täna öösel unes...“ (2011, isikunäitus Hobusepea galeriis 2012) lahkas kunstnik „unenägude“ jada abil hirmu homoseksuaalsuse ees; näi-

SKULPTOR ART ALLMÄGI: „Ma ei ole sedasorti kunstnik, kellel tuleb idee ja kes selle kohe ära vormistab. Lasen asjadel settida ja filtreerin hästi palju välja.“

SKULPTOR ART ALLMÄGI (32)

Isikunäitused:

- 2014 „Cold War / Холодная война“, Draakoni galerii, Tallinn
- 2014 „Peeglike, peeglike seina peal“, Tartu Kunstimaja
- 2013 „Tagasi paradiisi“, Tallinna Linnagalerii
- 2012 „Eesti lood“ (koos Jass Kaselaanega), Richard Sagritsa muuseum Karepal
- 2012 „Kiri Kolmele Kunstnikule“, Tartu Kunstimaja
- 2012 „Nägin täna öösel unes...“, Hobusepea galerii, Tallinn

Tunnustused:

- 2016 Köler Prize 2016 publikupreemia

FOTOD VALLO KRUUSER, ATS PARVE

tus „Tagasi paradiisi“ (Tallinna Linnagalerii, 2013) lõi galeriisse Aadama, Eeva ja näritud õunte abil olukorra, kus tagasiteed paradiisi enam pole. „Mida aeg edasi, seda iroonilisemalt ma suhtun oma varasemasse loomingusse. Oma magistritööd ei taha ma isegi meenutada. Ma ise olen aja jooksul muutunud,“ räägib kunstnik. Ja lisab, et ei tahaks oma nime kirjutada ühegi teose alla, mis jääb galeriis eksponeeritud projektidest väljapoole. Art on oma loomingus perfektsionist, ja see võib olla nii edasiviiv kui takistav jõud. „Ei saa öelda, et ma taotleks täiuslikkust, mul on see lihtsalt kuidagi sees. Ma ju näen, kuidas töötavad Jass ja Edith (skulptor Edith Karlson – K. K.), neil ei ole selliseid painajaid ja oma peas olevaid piire ees. Ma üritan sellest lahti saada, aga see ei ole kerge.“ Kunstis peab Art visuaalsest poolt

ideelisest olulisemaks. „Ma olen ikkagi vana kooli kunstnik,“ kinnitab ta.

Tegelikult oleks võinud Loksal keskkooli lõpetanud Artist hoopis näitleja saada. Ta proovis EMTA Lavakunstikooli sisse saada, pääses lõppvooru 24 sekka, sealt edasi aga mitte. „Jumal tänatud,“ ütleb ta nüüd. „Aga miks sa siis üldse proovisid,“ küsin. „Naiivsusest. Tegelikult mulle avalik esinemine absoluutselt ei istu. Ma võiks ju oma teatrikooli mitte saamise pettumust elada välja sellega, et teeksin *performance*’eid või mingeid aktsioone, aga see tundub mulle ikka päris hirmutav.“

JA SIIS RÄÄGIB ART MULLE oma lapsepõlvest Loksa vallas Parksi külas, kus lähimad naabrid elasid kilomeetri kaugusel ja kus ta jooksis suurest hirmust külala sõitnud naabripoisi Peetri ees punaste kummisaabaste välkudes lauda taha sõnnikuhunnikusse. „Inimesekartus on lapsepõlvest sisse jäänud. Varajases nooruses ikkagi kontakti teiste inimestega eriti ei olnud,“ meenutab Art. „Ega ma ei suhtle praegugi väga palju, tagasisidet saan oma tutvusringkonnalt, sõbrad ütlevad alati hea sõna. Seetõttu tuli ka nominatsioon Köler Prize’ile väga suure ülatusena. Ma ei osanud ennast kunstiväljal kuidagi positsioneerida.“

FOTOD ART ALLMÄGI

„TAGASI PARADIISI“: Installatsioon Tallinna Linnagaleriis 2013. aastal.

PUBLIKU LEMMIK: Art Allmägi „Cold War / Холодная война“ tänavusel Köler Prize’i nominentide näitusel.

Üsna ootamatu valikuna näiva lava-kooli asemel läks Art pärast keskkooli Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli isa jälgedes kiviraiduriks ja sepaks õppima, sealt edasi Tartu Kõrgemasse Kunstikooli skulptuuriosakonda. „Artiga alustasime samal ajal õpinguid Tartu Kõrgemas Kunstikoolis. Oleme kunstnikuks arenemisel kõrvuti liikunud. Ja see teeb meid lähedasteks,“ räägib kunstnik **Kristi Kongi**. Ka tema osales sel aastal Köler Prize’i rallil. „Tartu aeg oli päris pöörane, seal tekkis lähedane sõpruskond skulptoritest ja maalijatest. Meeletu töötegimine ja öised arutlused kunsti ja elu üle. Arvan, et selle aja mõju kestab kaua.“

2008. aastal jõudis Art õpingutega Tallinna Eesti Kunstiakadeemiasse. „Kohtusime Artiga Raja tänaval EKA skulptuurikateedris, kus tal oli pisike ateljee. Arvata võib, et tal on teisigi kohti, kus oma töid tekitada ja ladustada, sest on jäänud mulje, et ta on uskumatult tarmukas ning töökas. Kuigi on võimalik, et see mulje on petlik,“ räägib Arti õppejõud, skulptor **Jüri Ojaver**. „Üks on kindel – Artil on vaimukalt julgete ideede kõrval ka tähelepanuväärsed käelised oskused ning nähtavalt iseäralik huumorisoon, mida oma installatsioonides rakendada.“

Huumor on Artil tõesti omapärane,

ja mitte ainult loomingus. Näiteks on tal valmis mõeldud vastused korduma kipuvatele küsimustele, mida talle on aja jooksul esitatud. Loomulikult küsitakse inimeselt, kelle nimi on Art (ingl kunst), miks tal selline nimi on. „Kui isa vanglas oli ja kaasvangidele tätoveeringuid tegi, siis nad olid väga rahul ja ütlesid: „Sa oled tõeline kunstnik. Kui sul kunagi poeg sünnib, siis pane talle kindlasti Art nimeks.““

Tegelikult on Artil selline nimi, sest vanemad panid pere kõigile viiele lapsele kolmetähelised a-ga algavad nimed. (*Arti õed ja vennad on Ave, Age, Alo ja Aap.* – K. K.). Art on kunstniku vanaisa valik, kes kuulis sellist nime Soome televisioonist. Statistikaameti uue suurepärase tööriista abil saan teada, et sellise nimega mehi on Eestis 1. jaanuari 2016 seisuga 81.

KUI KALAMAJAS ELAV ART PARAJASTI oma kunstiloominguga ei tegele („Mul on arvutis hulk projekte kogu aeg ees“), asisteerib ta teisi kunstnikke (aastate jooksul on ta abistanud 7 kunstnikku ligi 30 projekti juures), teeb „halturtsi“ („Sellest on võimalik ära elada, kui pakkumisi on“), loeb raamatuid sellest, kuidas aju töötab („Aju on äärmiselt plastiline tööriist“) või teeb sporti, näiteks jookseb. Hiljuti tegeles seitse kuud *wing chun*’i nimelise võitluskunstiga, mõttes on MMA. Vana-Vigalas õppimise ajal käis Art maadluses. „Mina olin 19aastane suur rumal poiss. Minu sparringupartner oli tihtipeale 14aastane **Ardo Arusaar**. Mina kaalusin 75 kilogrammi, tema kaalus 45. Matsid kestsid trenni ajal umbes kolm minutit, tema jõudis selle ajaga mind alati umbes seitse korda selili panna.“ Sel suvel maadleb Ardo Arusaar olümpiamängudel. Ja Art? „Vaadates Arti ja tema põlvkonnakaaslaste tegemisi, tundub, et eesti kunstil on ees head ajad,“ arvab skulptor Jüri Ojaver. Arti järgmine näitus on veel lahtine, aga tulemata see ei jää. „Mul on näitusi tehes alati ka enesekasvatuslik aspekt juures. Inimene peab ju arenema. Jätan alati mõne asja tegemata, mida tahaksin edasi viimistleda, mida tahaksin veel töödelda,“ räägib Art. „Ma jätan alati vead sisse.“

Abiline kodus, asjatundja alas!

UNISTUSTE KODU KIISAL KOOS KOERTEGA!

Sisukat lugemist:

- Pojengikollektsioon: 32 lummat sorti
- TEEME ISE: kodukootud kriidivärv
- Iluaed tuulisele merekaldale
- Lisame aeda mängulisust
- Suvepidude kaunid koogid

Näid ka Instagramis!

@Maakodu

facebook.com/maakodu

maakodu.ee

